

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๒/๒๕๕๕

วันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้กรรมการการเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ (๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (๓) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ (๑) (๔) (๕) และ (๖) และ (๔) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และวรรคสอง บัญญัติให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๗ มาใช้บังคับกับกรรมการการเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม และมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น กรรมการการเลือกตั้งนอกจากจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ แล้ว กรรมการการเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) ด้วย กล่าวคือ กรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้มีสภาพัฒนาการเมืองเป็นองค์กรที่สำคัญในการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง โดยมาตรา ๗ บัญญัติให้สภาพพัฒนาการเมืองประกอบด้วยสมาชิก ดังต่อไปนี้ (๑) สมาชิกซึ่งมาจากผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม ตามคำนิยาม คำว่า องค์กรภาคประชาสังคม (๑) ในมาตรา ๓ ซึ่งที่ประชุมในระดับจังหวัด ของสภาองค์กรชุมชนตำบลเลือกกันให้เหลือจังหวัดละหนึ่งคน (๒) สมาชิกซึ่งมาจากผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม ตามคำนิยาม คำว่า องค์กรภาคประชาสังคม (๒) ในมาตรา ๓ จำนวนสิบหกคน (๓) สมาชิกซึ่งมาจากหัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกในสังกัด เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรคการเมืองพรรคละหนึ่งคน (๔) สมาชิกซึ่งมาจากหัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้แทนหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งมิได้มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเลือกกันเอง ให้เหลือสองคน (๕) สมาชิกซึ่งมาจากประธานคณะกรรมการกิจการวุฒิสภา และประธานคณะกรรมการสามัญ ประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน (๖) สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และ (๗) สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนสิบคน และมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้ กรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายเป็นกรรมการ สรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองตามมาตรา ๗ (๒) และ (๓) ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) ที่บัญญัติให้กรรมการการเลือกตั้งเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองซึ่งมาจากผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม และสมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๗ (๒) และ (๓) จะเป็นเหตุให้กรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมาย จากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองดังกล่าว ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

เห็นว่า ในการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ ได้บัญญัติให้สภาพพัฒนาการเมืองประกอบด้วยสมาชิกที่มีมาแตกต่างกัน และการสรรหาสมาชิกแต่ละประเภทก็มีการสรรหาหรือคัดกรองแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ประกอบ

ของสภาพัฒนาการเมืองประกอบด้วยสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองมาจากภาคสังคมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เนื่องจากสภาพัฒนาการเมืองเป็นองค์กรสำคัญในการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง การที่พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้มี คณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองซึ่งมาจากผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม ตามมาตรา ๗ (๒) และสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๗ (๗) ประกอบด้วย (๑) กรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย กรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมอบหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินคนหนึ่ง ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกันมอบหมาย และตุลาการศาลปกครองสูงสุดคนหนึ่งซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุด มอบหมาย และ (๒) อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชนที่มีการให้ปริญญาด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การพัฒนาสังคมหรือชุมชน และสื่อสารมวลชน จำนวนสามคน ที่ได้รับการเสนอจากที่ประชุมร่วมกันของอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสองคน และจากที่ประชุมร่วมกัน ของอธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหนึ่งคน นั้น เนื่องจากบุคคลที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับเลือก ให้เป็นกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองดังกล่าว เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ ของบุคคลในองค์กรและมีความเป็นกลางทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมการสรรหาสมาชิก สภาพัฒนาการเมืองที่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมเป็นผู้ที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นที่ประจักษ์ของบุคคลทั่วไป การใช้ดุลยพินิจคัดกรองบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ต้องใช้ความระมัดระวังเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม มาเป็นสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย อีกทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งในการเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง เป็นการปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว คือ ต้องดำเนินการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองตามมาตรา ๗ (๒) และ (๗) ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุทำให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งในการเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองนั้น มิได้ขัดต่ออำนาจหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และมีได้เป็นกรรมการในสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑
วรรคหนึ่ง (๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒)

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ